

Utdrag fra kommuneloven:

§ 39b. Lokale folkeavstemninger¹

1. Kommunestyret eller fylkestinget kan selv² bestemme³ at det skal avholdes⁴ rådgivende⁵ lokale folkeavstemninger.

2. Kommunene og fylkeskommunene plikter å rapportere de opplysninger som departementet finner er nødvendig for å offentliggjøre informasjon om lokale folkeavstemninger⁶.

Tilføyd ved lov 8 mai 2009 nr. 26 (ikr. 8 mai 2009 iflg. res. 8 mai 2009 nr. 497).

Kommentarene til § 39b:

1. § 39 ble tilføyd ved lov 8. mai 2009 nr. 26. Se Ot.prp. nr. 32 (2008-2009).
2. Kompetanse til å sette i gang en slik folkeavstemning kan ikke delegeres.
3. Under høringen om utkastet til denne bestemmelsen ble det blant annet fremholdt at kommunene og fylkeskommunene ikke trenger slik særskilt hjemmel i lov for å holde slike rådgivende folkeavstemninger. På den annen side reiste en av høringsinstansene spørsmålet om en slik hjemmel vil kunne oppleves som en svekking av det representative demokratiet i kommuner og fylkeskommuner. Departementet fant det i denne situasjon *”ønskjeleg og viktig å synleggjere det høvet kommunane har til å gjere grep av denne typen”*, og at det var nødvendig *”at ei slik lovregulering må være generell for å femne om alle typar av tilhøve, nettopp for at det ikkje skal opplevast som ei hindring for kommunane i gjennomføringa”*. (Ot.prp. nr. 32 (2008-2009) s. 45 – i pkt. 4.6.4 Vurderinga og forslaget til departementet. Prinsippføresegn.)
4. Departementet ville ikke gi nærmere regler om hvordan en slik folkeavstemning skal avholdes: *”Departementet meiner at det ikkje er aktuelt å lovfeste korleis slike folkerøystingar skal gjennomførast i praksis, sjølv om det kan være naturleg at kommunane tek utgangspunkt i regelverket i vallova. Det skal framleis vere opp til kommunane sjølve å avgjere dette ut frå lokale tilhøve, til dømes om folkerøystinga skal gjelde heile eller delar av kommunen.”* (Ot.prp. nr. 32 (2008-2009) s. 45 – i pkt. 4.6.4 Vurderinga og forslaget til departementet. Prinsippføresegn.)
5. Det er ikke adgang til å avholde bindende folkeavstemninger. Kommunestyret og fylkestinget kan ikke fraskrive seg sitt rettslige og politiske ansvar for de beslutninger som tas.
6. Bestemmelsen i nr. 2 innebærer at departementet kan pålegge kommunene å gi informasjon om gjennomførte lokale folkeavstemninger. Dette kan for eksempel gjelde informasjon om kilden til forslaget, emne for folkeavstemningen, deltakelse og endelig vedtak i saken. (Ot.prp. nr. 32 (2008-2009) s. 70 – til § 39 b første ledd.)

Utdrag fra valghåndboka:

26 LOKALE FOLKEAVSTEMNINGER

Avvikling av lokale rådgivende folkeavstemninger er innarbeidet praksis i det norske lokaldemokratiet, selv om slike folkeavstemninger ikke er lovregulerte. For å synliggjøre denne muligheten er det etablert en prinsippbestemmelse for lokale folkeavstemninger i kommuneloven § 39 b. Lovhjemmelen er generell for at den ikke skal oppfattes som begrensende for kommunene.

Valgloven har ingen bestemmelser som regulerer gjennomføringen av lokale folkeavstemninger. Valgmyndighetene i den enkelte kommune er selv ansvarlige for gjennomføringen. Det kan være naturlig å ta utgangspunkt i valglovens bestemmelser og gjøre disse gjeldende så langt de passer.

Kommunestyret må selv fastsette regelverket for en folkeavstemning etter kommuneloven § 39 b, herunder regler for hvem som har stemmerett og adgangen til å klage. Det vil være naturlig å legge til grunn prinsippene valglovgivningen er basert på, både nasjonalt og internasjonalt. Venezia-kommisjonen vedtok i mars 2007 "Code of good practice for referendums". Disse er basert på internasjonale prinsipper for valggjennomføring, og gjelder ved valg både på nasjonalt og lokalt nivå. Dette innebærer blant annet at kommunen bør sikre at prinsippet for allmenn stemmerett og hemmelig stemmegivning etterleves også ved folkeavstemninger, slik kravet er ved ordinære politiske valg.

Lokale folkeavstemninger kan avholdes samtidig med ordinære valg. Stemmegivningen i valglokalet må i så fall organiseres slik at det ikke er fare for at velgerne tar feil av hvilket valg de stemmer ved. En måte å sikre dette vil være å benytte egne stemmeavlukker og valgurner til folkeavstemningen.

Det er etter kommuneloven § 39 b rapporteringsplikt for kommunene som gjennomfører lokale folkeavstemninger. Statistisk sentralbyrå står for innsamling av data. Det skjer i forbindelse med den årlige KOSTRA-rapporteringen som har svarfrist i februar året etter at avstemningen er avholdt.